

DROBCI IZ GERONTOLO[KE LITERATURE

Pripravila mag. Simona Hvalič Touzery

OSTRI UKREPI ZOPER ZLORABO STARIH LJUDI

V Veliki Britaniji pripravljajo register (po)znanih storilcev zlorab nad ranljivimi odraslimi osebami (POVA seznam – Zaščita ranljivih odraslih oseb). Ta bo dostopen lastnikom oz. vodjem domov za stare, pomoči na domu, drugim ponudnikom storitev za stare ljudi in ljudem, ki neposredno sami na trgu plačujejo in naročajo različne storitve zase. S tem programom si želijo zagotoviti, da socialno-varstveni zavodi za stare ljudi in druge službe ne bodo zaposlili ljudi z omenjenega seznama. Na ta način naj bi bila ljudem, ki so v institucionalni oskrbi ali pa na svojem lastnem domu prejemajo pomoč, zagotovljena večja varnost. Vlada želi s tem ukrepom poslati jasno sporočilo vsem, ki starim ljudem zagotavljajo oskrbo, da ostro obsoja vse, ki zlorablajo ranljive odrasle ljudi, ki so v njihovi oskrbi, in da storilci ne bodo več našli zavetja v socialno-varstvenem sistemu.

British Journal of Nursing, 06. 01. 2004

STARIZEM (AGEISM)

Nedavna britanska raziskava je pokazala, da imajo zaposleni ljudje v celotnem delovnem obdobju samo pet let, ko se jim ni treba bati starostne diskriminacije. Gre za skupino ljudi med petintridesetim in štiridesetim letom starosti. Ti imajo še najmanj možnosti, da bi bili selekcionirani kot premladi oz. prestari za neko delovno mesto. Podatki Inštituta CIPD

(The Chartered Institute of Personnel & Development) kažejo, da ena od dvanajstih oseb, mlajših od 35 let, ni bila sprejeta v službo, ker je bila premlada, medtem ko je starostna pristranskost veliko hujša za ljudi, starejše od 40 let.

BBC News. World edition, 06. 01. 2004

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/3368497.stm>

DRU@INSKI POMO^NIKI

V začetku leta 2004, je bil v Uradnem listu objavljen *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (ZSV-C)*, ki določa, da lahko upravičenec do institucionalnega varstva namesto pravice do celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika. Do tega imajo pravico polnoletne osebe z motnjo v duševnem razvoju, ali polnoletna težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri vsakdajšnjih življenjskih opravilih. Družinski pomočnik invalidni osebi nudi pomoč v skladu z njenimi potrebami in interesi, zlasti pa nastanitev, nego, prehrano, gospodinjstva opravila, spremstvo in udeleževanje v različnih socialnih ter družbenih aktivnostih.

V 18.a členu je med drugim določeno, da imajo pravico do družinskega pomočnika osebe, ki so postale invalidne do 26. leta starosti. Poleg tega, pa tretja alineja istega člena določa, da lahko to obliko pomoči prejema tudi oseba s »težko motnjo v duševnem razvoju, ali težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh življenjskih potreb«. Pri pravni službi Ministrstva za delo družino in

socialne zadeve smo dobili informacijo, da se omenjena alineja nanaša tudi na stare ljudi s težkimi zdravstvenimi težavami (demenca, nepokretnost itd.). To pa pomeni, da bodo lahko družinski oskrbovalci starih ljudi (družinski člani, ki skrbijo za ostarelega člana družine) po kriterijih, ki jih določa zakon, pridobili status družinskega pomočnika.

Omenjeni zakon lahko najdete na spletni strani Uradnega lista Republike Slovenije: <http://www.uradni-list.si/>.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (ZSV-C). Uradni list RS 2/2004.

FRANCIJA: DELA PROST DAN MANJ

Francoska vlada je nedavno odobrila ukrep, s katerim bodo imeli od leta 2005 naprej, ljudje v Franciji en dela prost dan manj. Povod za to odločitev so bile hude posledice poletne vročine, v kateri je umrlo na tisoče starih ljudi. S tem ukrepom želijo pridobiti sredstva, ki jih bodo namenili za pomoč starim ljudem in ljudem, ki so odvisni od pomoči drugih. V poseben denarni sklad, ki bo namenjen starim in invalidnim ljudem, naj bi se v petih letih steklo 9 milijard evrov. Med drugim, naj bi v državnih domovih odprli 10 tisoč novih mest za stare ljudi, v dnevnih centrih pa 13 tisoč. Odprli naj bi tudi 17 tisoč novih delovnih mest za pomoč na domu, zdravniško osebje pa naj bi se tudi povečalo za 15.000 oseb. V državi nameravajo zgraditi 200 novih domov za stare, stare pa posodobiti, pridobili pa naj bi še dodatnih 13.500 zdravniških postelj.

ILC Policy Report. Longevity News And Trends in the U.S. and abroad, Dec. 2003
www.ilcusa.org/_lib/pdf/ilc200312.pdf
Le monde, 6.11. 2003 <http://www.lemonde.fr/web/article/0,1-01-3224,36-340948,0.html>

SVETOVNO PREBIVALSTVO LETA 2300

Odbor za ekonomske in socialne zadeve (Department of Economic and Social Affairs, Population Division - DESA), ki deluje v okviru Združenih narodov, je v prvi polovici decembra 2003 predstavil dolgoročne projekcije svetovnega prebivalstva za vsako državo sveta posebej in sicer prvič za časovno obdobje do leta 2300. Naj povzamemo nekaj ključnih spoznanj iz poročila:

- Po srednjem scenariju (pri katerem naj bi se rodnost v povprečju stabilizirala na dva otroka na žensko) se bo svetovno prebivalstvo povečalo od današnjih 6,3 milijarde oseb na 9 milijard ljudi leta 2300. Vendar pa bodo imele že najmanjše spremembe v rodnosti velik dolgoročen vpliv. Naraščanje prebivalstva kljub samo dvema otrokoma na žensko je treba pripisati dejstvu, da se dolžina življenja povečuje.
- Če bi stopnja rodnosti ostala takšna, kot je danes, bi se svetovno prebivalstvo do leta 2150 povečalo na 244 milijard, leta 2300 pa na 134.000 milijard, kar pomeni, da se današnja visoka rodnost ne sme nadaljevati v nedogled.
- Nizki in visoki scenariji projekcije števila svetovnega prebivalstva leta 2003 nihajo med 2,3 milijarde ljudi in 36,4 milijarde. Nizek scenarij predvideva, da se bo rodnost v vseh državah stabilizirala pri 1,85 otroka na žensko, medtem ko visok scenarij predvideva, da se bo rodnost stabilizirala na približno 2,35 otrok na žensko.
- Po srednjem scenariju se bo delež, ki ga predstavljajo prebivalci Afrike v svetovnem prebivalstvu podvojil; od 13% svetovne populacije leta 2003 na 24% svetovne populacije leta 2300. Delež, ki ga v svetovnem prebivalstvu predstavljajo prebivalci Evrope, pa bo prepolovljen; od današnjih 12% na 7% v letu 2300.
- Svetovno prebivalstvo se bo še naprej naglo staralo; njegova povprečna starost bo narasla od 26 let v letu 2003 na 50 let leta 2300.

- Po srednjem scenariju bo število svetovnega prebivalstva, starega 60 let in več, poraslo z današnjih 10% na 38% leta 2300. Odstotek starejših od 80 let pa se bo povečal z 1% na 17%.

Kot zanimivost naj omenimo še projekcije za Slovenijo. Po srednjem scenariju bo prebivalstvo upadlo z današnjih 1.990.000 ljudi na 1.268.000 leta 2300. Po nizkem scenariju (1,85 otroka na žensko – naj omenimo, da je že danes rodnost 1,2 otroka na žensko) pa se bo prebivalstvo zmanjšalo na 1.428.000 leta 2050, 765.000 leta 2100, 524.000 leta 2200 in skromnih 392.000 leta 2300. Še mračnejši so podatki, v primeru da bo stopnja rodnosti ostala nespremenjena, enaka današnji rodnosti. V tem primeru bo leta 2300 v Sloveniji samo še 24.000 ljudi. Projekcija napoveduje, da se bo pričakovana dolžina življenja ob rojstvu leta 2300 povečala na 100 let, povprečna starost po srednjem scenariju pa bo 49 let (danes je 38 let).

Omenjeno poročilo lahko najdete na naslednji spletni strani: <http://www.un.org/esa/population/publications/longrange2/longrange2.htm>.

World Population in 2300, United Nations Department of Economic and Social Affairs Population division. Executive summary, Dec. 2003

JAPONSKA, NAJSTAREJ[A DR@AVA NA SVETU

Japonska ima najvišji delež starih ljudi na svetu. V beli knjigi, ki jo je izdala njihova vlada, je zapisano, da je 18,5% oz. 23,6 milijona Japoncev starejših od 65 let. Do leta 2050 naj bi se njihov delež povečal na 35,7%, kar predstavlja več kot tretjino prebivalstva. Zato se Japonci na različne načine, tudi z razvijanjem nove tehnologije, pripravljajo na naraščajoče potrebe starih ljudi.

Global report on Aging, Fall 2003. AARP. http://assets.aarp.org/www.aarp.org/_articles/international/reportonaging.pdf

^LOVEK ALI ROBOT?

Tehnološko napredni Japonci (Mitsubishi Heavy Industries) so razvili tehnološki pripomoček, ki naj bi predstavljal alternativo drugim oblikam oskrbe starih ljudi. Gre za 100 centimetrov velikega robota, ki bo staremu človeku nudil pomoč na domu. Wakamuru, kot so ga poimenovali pa ne bo le pospravljaj po stanovanju in opravljal drugih lažjih gospodinjskih opravil, temveč bo staremu človeku nudil tudi varnost, z njim poklepetal o dnevnih novostih (povezan je z internetom) in drugih stvareh. Obvlada namreč 10.000 besed in komunicira z ženskimi ali pa moškimi glasovi. Po glasu in obrazu pa prepozna do deset ljudi. V primeru, da se mu star človek ne bo odzval na njegov pozdrav »Kako si?«, ali pa bo zaznal nenavadno zaskrbljujoče obnašanje, bo skozi kamero, vgrajeno v obrveh, takoj posredoval fotografije njegovim sorodnikom ali oskrbovalcem. Wakamuru bo nato deloval kot telefon, prek katerega bosta lahko tako star človek kot oseba na drugi strani povezave med seboj komunicirala. Na ta način bo star človek lahko v povezavi tudi z zdravnikom. Mali robot, ki bo »v službi« 24 ur dnevno, bo predvidoma predstavljen na japonskem tržišču v začetku leta 2004. Zanj pa bo treba odšteti okoli 1.800.000 SIT.

*Global report on aging, jesen 2003 http://assets.aarp.org/www.aarp.org/_articles/international/reportonaging.pdf
<http://www.linuxdevices.com/news/>*